

## Welstandsnota Katwijk 2012

### 2. Dorpskernen

1. Algemeen

#### **2. Dorpskernen**

3. Boulevard

4. Duinvilla's

5. Stempelwijken

6. Stratenwijken

7. Dorpse wijken

8. woonerfwijken

9. Lintbebouwing

10. Modern

11. Woonhoven

12. Bedrijventerreinen

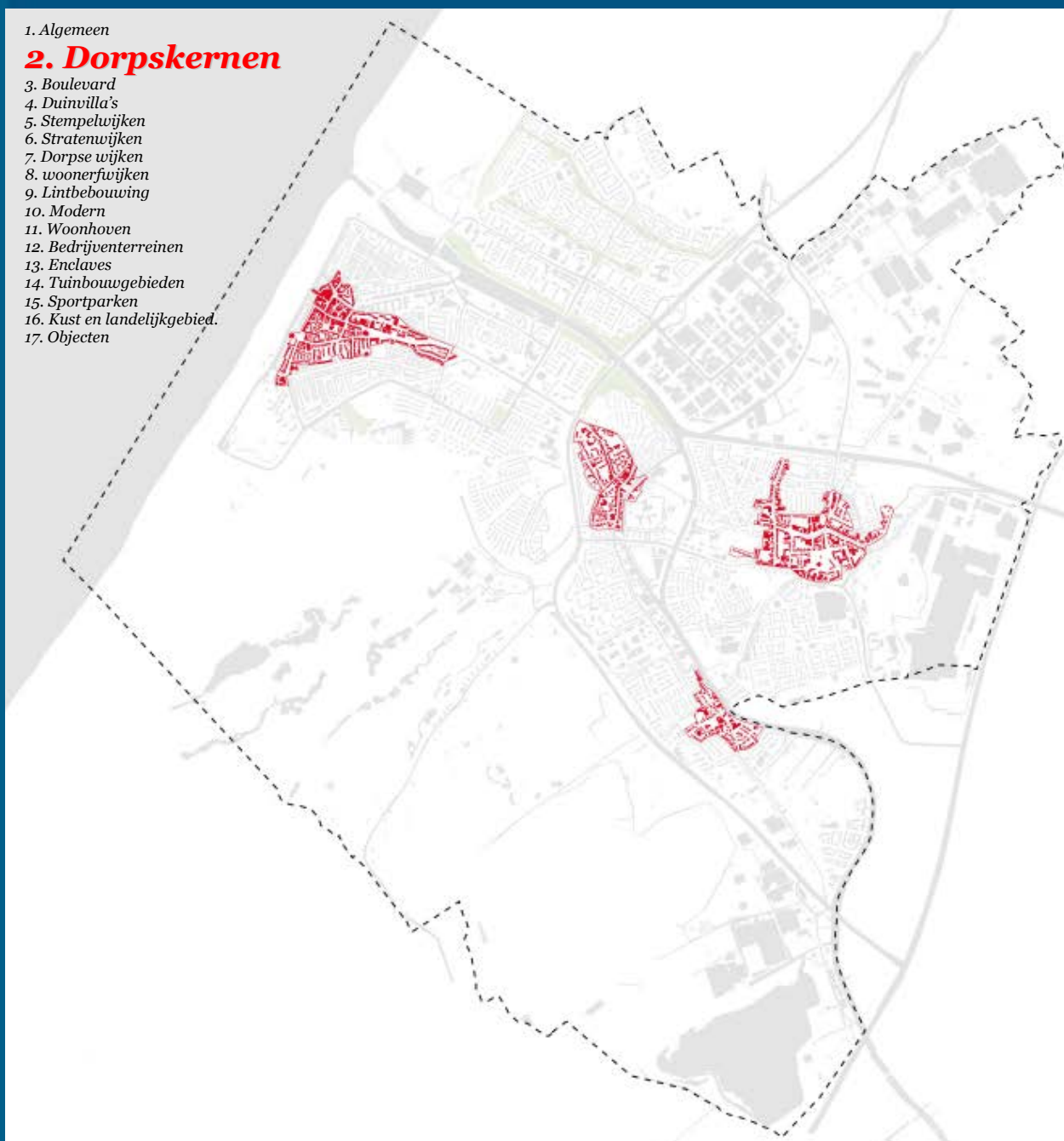
13. Enclaves

14. Tuinbouwgebieden

15. Sportparken

16. Kust en landelijkgebied.

17. Objecten









# Identiteit dorpskern Katwijk aan Zee

## Profiel

Katwijk aan Zee is één van de 4 historische kernen binnen de grenzen van de gemeente Katwijk. Het historische hart is gericht naar het strand, de verbinding met de visserijvloot op zee. Daarnaast is de Oude Rijn van invloed. Na de aanleg van het Mallegat (1571) werd de verzanding van de monding van de Oude Rijn uiteindelijk opgevangen door de aanleg van het Kanaal (1807). Door de aanleg van de binnenhaven met Zwaaiikom en Haringkade werd economisch en transportfunctie van de Oude Rijn versterkt. Vanaf 1881 is de (stroomtram) verbinding met het oosten via de Tramstraat, en evenwijdig daaraan de Voorstraat, evenzeer bepalend geweest voor de structuur van Katwijk aan Zee. De noord-zuid verbinding (Noordwijk en Wassenaar) verliep via Katwijk aan den Rijn en is daardoor slechts indirect van invloed op de stedenbouwkundige ontwikkeling.

## Historische kern

De identiteit werd van oudsher bepaald door de vissers, het strand en het daarachter gelegen vissersdorp. De elementen waren van invloed; huizen verdwenen in de golven. De badcultuur (o.m. het Badhotel uit 1845) zorgde voor een positieve 19e eeuwse toevoeging. De Tweede Wereldoorlog is van desastreuze invloed geweest: de boulevard en achtergelegen huizen werden door de Duitsers vrijwel geheel afgebroken voor de verdediging tegen luchtaanvallen. De vuurtoren en Andreaskerk bleven grotendeels gespaard. De uitbreidingen na 1900 behoren in de optiek van deze omschrijving niet tot de historische kern.

## Tot 1930

Van het vissersdorp zijn het gebied Weeshuisstraat, Baljuwstraat en een klein deel bij de Burgersdijkstraat - hoek Sluisweg gespaard gebleven. Van de periode na de Tweede Wereldoorlog is het wederopbouwgedeelte, de Boulevard en omgeving, goed herkenbaar. Een historische bebouwing langs het kanaal en de Prins Hendrikkade ontbreekt, met uitzondering van een aantal bedrijfsgebouwen. De lintbebouwing in de richting van Katwijk aan den Rijn, Voorstraat en Zeeweg, is nog vrij gaaf aanwezig. Het betreft hier vooral laat 19e, vroeg 20ste eeuwse bebouwing tot circa 1930.

## Dorps karakter

Het karakter van Katwijk aan Zee is dorps. Een stedelijke ontwikkeling met pleinen en gesloten straatwanden wordt vrijwel niet aangetroffen.

Aan de Boulevard staan historische, beeldbepalende panden die vallen onder de gebiedsomschrijving Boulevard. De oude bebouwing van de kern is slechts fragmentarisch zichtbaar. De kapstok die het historische hart herkenbaar maakt, wordt gevormd door fragmenten van het vissersdorp en de Voorstraat. De bebouwing aan de Hogeweg en de Voorstraat is van eminent belang, doordat deze zichtbaar is vanaf de Zeeweg en de entree tot de kern van Katwijk markeert. Daar waar de Zeeweg overgaat in de Tramstraat, wordt de herkenbaarheid fragmentarisch. Het nieuwe winkelcentrum Badstraat-Voorstraat-Princestraat bepaalt hier de ruimtelijke kwaliteit van Katwijk aan Zee

De kwaliteit van de architectuur varieert. De overgebleven historische panden van het vissersdorp laten door schaal, maat, detaillering en de witte kleur een grote samenhang zien. Het gebrek aan groene beplanting is hier karakteristiek.

De panden langs de Voorstraat hebben onderling een vergelijkbare verticale ritmiek, passend bij de perceelgrootte. In diezelfde straat staan nieuwere gebouwen, waarvan de gevelritmiek en schaal geen aansluiting geeft op de beeldbepalende panden. Daar gaat de samenhang verloren.

De samenhang langs het lint ( zuidelijk deel van de Voorstraat – Hogeweg) is groot; architectuur, details en kleur zijn op elkaar afgestemd. Bij de kruising Sluisweg-Burgersdijkstraat is het oudere fragment gaaf, maar slechts beperkt aanwezig.

## Welstandszorg, doel

In het historische hart wordt gestreefd naar herkenbare architectonische en ruimtelijke kwaliteit, afgestemd op de identiteit van Katwijk aan Zee. Het doel is de kwaliteit van de individuele architectuur te verbeteren, waardoor de samenhang van het hart zichtbaar blijft en waar mogelijk wordt vergroot. Tegelijkertijd blijven de verschillen tussen de bebouwingsperioden en stijlen bestaan.

De reclame-uitingen in winkelstraten uit de naoorlogse periode worden getoetst op basis van de criteria die zijn opgenomen in de folder objecten nr.17.

## Welstandszorg, toets

Het historische hart is een mengelmoes van voornamelijk 19e en vroeg 20e eeuwse architectuurstijlen. Hierdoor is er veel mogelijk, al vraagt het beperkte aantal historische panden om een zeer zorgvuldige afweging van belangen. De nieuwbouw heeft een schaal en detaillering die past bij het kleinschalige hart en de wederopbouwarchitectuur aan en achter de Boulevard. De nieuwbouw houdt tevens rekening met de onderlinge samenhang van de oudere bebouwing. De welstandscommissie let daarom op schaal, detaillering en de meestal verticale ritmiek in het straatbeeld. Materiaal- en kleurgebruik moeten passen in het historische hart en bij de wederopbouwarchitectuur.

## Beeldbepalende panden

Reclame moet een verrijking van de gevel zijn en daarmee een eenheid vormen. Bij beeldbepalende panden is herstel van de gevel uitgangspunt. In de identiteitbepalende gebieden wordt gelet op de samenhang van de structuren. Alle niet-expliciet genoemde bouwwerken worden getoetst aan de eisen van de categorie waar ze binnen vallen.







# Identiteit dorpskern Katwijk aan den Rijn

## Profiel

Katwijk aan den Rijn is een van de historische kernen binnen de grenzen van de gemeente Katwijk. Het historische hart van Katwijk aan den Rijn is nauw verbonden met Katwijk aan Zee. De landwegverbindingen van en naar Katwijk aan Zee liepen via Katwijk 'Binnen'. Het Kanaal naar de zee loopt noordelijk langs de kern en voert naar de Haarlemmertrekvaart en de Haarlemmermeer. De (vaar)waterverbindingen van en naar Katwijk aan den Rijn waren voor veilingtransporten (o.a. groente) op Rijnsburg en via Valkenburg van belang en vooral op Leiden georiënteerd.

## Topografie

De topografie wordt gevormd door de Vliet, de Oude Rijn en de noord-zuidverbindingen over land met enerzijds Noordwijk en anderzijds Valkenburg en Wassenaar. Later is het Additionele Kanaal aan de noordoostzijde bepalend voor de ontwikkeling van Katwijk aan den Rijn geworden. De wegverbinding met Leiden-Rijnsburg kwam ten zuiden van de dorpskern tot stand.

Rondom de splitsingen Wassenaar-Noordwijk en Valkenburg-Katwijk aan Zee heeft zich de handelskern gevormd die het hart van de Katwijk aan den Rijn vormt. De Rijnstraat en Achterweg-Wassenaarseweg worden daar loodrecht doorsneden door de Kerkstraat richting 't Sandt via het bruggetje bij het monumentale etablissement De Roskam. Het Overrijn is een wezenlijk onderdeel van de oude kern, op 't Sandt lag een seminarie. Tussen de Kerkstraat en de Rijnstraat aan de noordzijde staan de Oude Kerk met begraafplaats en het vroeg 19e eeuwse Koningshof.

De Molen de Gerechtigheid aan de Valkenburgseweg naar Katwijkerbroek en Valkenburg vormt aan de zuidzijde een herkenbare begrenzing van het dorp. De Commandeurslaan vormt de westgrens en de Rijnstraat naar de Zeeweg vormt de noordelijke grens. Van de oude verbindingsweg de Noordwijkerweg die nu doodloopt op het kanaal, heeft de eerste honderd meter nog karakteristieke dorps kenmerken.

## Karakter

Het karakter van Katwijk aan den Rijn is dorps, een vroegstedelijke ontwikkeling met gesloten straatwanden wordt alleen langs de Kerkstraat en in de Rijnstraat aangetroffen. Agrarische percelen die allen na 1945 bebouwd zijn, liggen rondom de dorpskern in alle richtingen. Karakteristieke lintbebouwing is gebouwd in de kern langs de verbindingswegen, niet buiten de kern.

## Lintbebouwing

In de lintbebouwing langs de Rijnstraat en rondom de Turfmarkt staan een aantal monumenten en beeldbepalende panden: woonhuizen en bedrijfs- en horecabebouwing van voor 1945. Deze panden vormen de kapstok die het historische hart herkenbaar maakt. Langs de Oude Rijn met een asymmetrisch profiel (het Overrijn) staan aan beide zijden beeldbepalende panden en monumenten.

Aan deze kenmerkende bebouwing is overal in de kern vroeg en midden 20e eeuwse bebouwing toegevoegd. Naoorlogse bouw is weinig aanwezig, winkels zijn nauwelijks nog aanwezig, de winkelruimte is woonruimte geworden.

## Architectuur

De kwaliteit van de architectuur varieert. Bijna alle historische panden laten een samenhang van de onderpui en de bovengevel zien en hebben een vergelijkbare verticale ritmiek en perceelgrote. De samenhang is vrijwel nergens verloren gegaan.

## Welstandszorg, doel

In het historische hart wordt gestreefd naar een hoge ruimtelijke kwaliteit, afgestemd op de identiteit van Katwijk aan den Rijn. Het doel is de kwaliteit van de individuele architectuur te handhaven en deze waar nodig te verbeteren. De verschillen tussen de bebouwingsperioden en stijlen dienen te blijven bestaan. De straten uit de naoorlogse periode worden behandeld in aparte gebiedsdelen. Zie de andere folders.

## Welstandszorg, toets

Het historische hart is een mengmoes van voornamelijk 19e en 20e eeuwse architectuurstijlen die een duidelijk stempel op de kern drukken. Hierdoor is nieuwbouw slechts onder beperkte voorwaarden mogelijk. Schaal en detaillering moeten worden afgestemd op het kleinschalige hart. De welstandsc commissie let daarom op schaal, detaillering en op de meestal verticale ritmiek in het straatbeeld. Het materiaal- en kleurgebruik moeten passen in het historische hart. Reclame moet een verrijking van de gevel zijn en daarmee een eenheid vormen. Bij beeldbepalende panden wordt gelet op herstel van de gevel. In de identiteit bepalende gebieden wordt gelet op herstel van de samenhang van de structuren. Alle niet-expliciet genoemde bouwwerken worden getoetst aan de eisen van de categorie waarbinnen ze vallen.







# Identiteit dorpskern Rijnsburg

## Profiel

Rijnsburg is een van de historische kernen binnen de grenzen van de gemeente Katwijk. Het historische hart van de kern Rijnsburg heeft een politieke kern rondom het gebied Kerkstraat-Abdijlaan, waar mogelijk de begraafplaats van graaf Floris V ligt. Reynsburch (kaart 1615) is door de Vliet met de Oude Rijn verbonden en ligt op een historische stroomrug achter de duinen.

## Topografie

In grote lijnen wordt de topografie gevormd door de Vliet, de west-oost verbinding samen met de langs het water lopende wegen van Katwijk naar Oegstgeest-Leiden en de zuid-noordverbinding naar Den Haag en richting Noordwijk en Voorhout, die zich splitst op 'steenworp afstand' van de Vliet. Rondom deze splitsing heeft zich de handelskern gevormd die het hart van Rijnsburg vormt.

## Wegen

Doordat de stedenbouwkundige ruimte rondom de kerk (en de verdwenen abdij) verbrokkeld is, wordt de cultuurhistorische identiteit van Rijnsburg ruimtelijk vooral bepaald door de wegen en de bebouwing langs de Vliet. Rondom dit hart zijn nog een aantal wegen die het kerngebied karakteriseren en begrenzen: de Oegstgeesterweg, de Oude Vlietweg, de Sandtlaan en de Brouwerstaat. Langs deze wegen is Rhijnsburch vanaf het midden van de 19e eeuw uitgebreid.

## Karakter

Het karakter van Rijnsburg is dorps, een stedelijke ontwikkeling met gesloten straatwanden wordt vrijwel niet aangetroffen. Tussen de bebouwing langs de wegen bevinden zich veel agrarische percelen die voor een groot deel na 1945 bebouwd zijn. Vanaf 1850 tot heden zijn de wegen verdicht zonder dat er lange gesloten wanden ontstonden. Deze ruimtelijke vorm wordt gekarakteriseerd als lintbebouwing.

## Lintbebouwing

Tot ver in de 19e eeuw heeft Rijnsburg voornamelijk een agrarische functie. Aan de straten stonden grote kwekerijen en tuinderspanden. Nadat de bloementeel haar intrede deed, ondergingen deze bedrijfspanden een uiterlijke verandering. Er verschenen kassen en verschillende typen bollenschuren. In de lintbebouwing en langs de Vliet staan een aantal beeldbepalende panden, woonhuizen en bedrijfs- en horecabebouwing van voor 1945. Deze panden vormen de kapstok die het historische hart herkenbaar maakt. De grotere kwekerswoningen verschenen in het 1e kwartaal van de 20e eeuw langs de Oegstgeesterweg.

De oorspronkelijke oude kern bij de kerk, herkenbaar door de begraafplaats en de beeldbepalende panden op de hoek van de Oude Vlietweg-Tramstraat, heeft nauwelijks ruimtelijke binding met de Vliet. Naast de kenmerkende Vliet-bebouwing is een 20e eeuwse bebouwingstype van woning-met-openbaar - achtererf en overtuin-met- schuur ontstaan. Dit woningtype bevindt zich onder meer langs de noordzijde van de Brouwerstraat, en de oostzijde van de Koestraat en aan de Langevaart. Dit zijn kleine kwekerswoningen die langs uitvalswegen gebouwd werden in het 2e kwartaal van de 20e eeuw.

## Architectuur

Het winkelcentrum 'In de Hofstuin' ligt aan de Vliet Noordzijde-Anjelierenstraat-Hofplein. Doordat de Vliet deels gedempt is (Rapenburg/Dubbele Buurt/Katwijkkerweg), is aan deze zijde een te grootschaliger verkaveling ontstaan waarop historische panden langs de Vliet Noordzijde de identiteit van Rijnsburg trachten vast te houden.

De kwaliteit van de architectuur varieert. Veel historische panden laten een samenhang van de onderpui en de bovengevel zien en hebben een vergelijkbare verticale ritmiek en perceelgrootte. In diezelfde straten staan nieuwere gebouwen waarvan de gevelritmiek en schaal geen aansluiting geven op de beeldbepalende panden. Hierdoor is de samenhang verloren gegaan.

## Welstandszorg, doel

In het historische hart wordt gestreefd naar een hoge ruimtelijke kwaliteit, afgestemd op de identiteit van Rijnsburg. Het doel is de kwaliteit van de individuele architectuur te verbeteren, waardoor de samenhang van het hart wordt vergroot. Tegelijkertijd blijven de verschillen tussen de bebouwingsperiodes en stijlen bestaan.

De straten uit de naoorlogse periode Bloemenbuurt-Collegiantenstraat, het gebied langs het Kanaal, ten westen van de Kanaalstraat en langs de Florisstraat worden getoetst op basis van de brochures stratenwijken en linten.

## Welstandszorg, toets

Het historische hart is een mengelmoes van voornamelijk 19e en 20e eeuwse architectuurstijlen. Hierdoor is er veel mogelijk. Een groot deel van de bestaande nieuwbouw heeft echter een schaal en detaillering die niet in het kleinschalige hart past. De welstandscommissie let daarom op schaal, detaillering en de meestal verticale ritmiek in het straatbeeld, passend bij een oude dorpskern. Materiaal- en kleurgebruik moeten passen in het historische hart, reclame moet een verrijking van de gevel zijn en daarmee een eenheid vormen. Bij beeldbepalende panden wordt gelet op herstel van de gevel. In de identiteit bepalende gebieden wordt gelet op herstel van de samenhang van de structuren. Alle niet-expliciet genoemde bouwwerken worden getoetst aan de eisen van de categorie waarbinnen ze vallen.







# Identiteit dorpskern Valkenburg

## Profiel

Valkenburg is een van de historische kernen binnen de grenzen van de gemeente Katwijk. Het historische hart van de kern Valkenburg bestaat uit een kern aan het oude lint Katwijkerweg-Hoofdstraat-Voorschoterweg. De kern ligt aan de Oude Rijn en beschikt over een bescheiden winkelbestand en een torenmuseum rond het centrale plein, het Castellumplein. Verbindingswegen (het lint) voeren naar Katwijk aan den Rijn en Leiden. Het historische voetveer verzorgt een fiets- en wandelverbinding met Rijnsburg. Als gevolg van de schade, toegebracht door de gevechtshandelingen in de tweede Wereldoorlog, kent de oude kern van Valkenburg voor een belangrijk gebouwen die na 1945 zijn gebouwd.

## Ligging

De kern ligt rond het oude Romeinse Castellum, het fort Praetorium Agrippinae, waarvan de contouren gemarkeerd zijn in het Castellumplein en op de Hoofdstraat. Aan het plein ligt de 20e eeuwse kerk, die in 1999 is verfraaid met een toren. Het voormalig gemeentehuis ligt direct aan de Oude Rijn en is in de kern ouder dan de 19e eeuwse architectuur van Jesse doet vermoeden.

## Identiteit

De cultuurhistorische identiteit van Valkenburg wordt gevormd door enkele oude panden en de ruimtelijke structuur van water en wegen. De landschappelijke structuur is door de N206 afgesneden van het gebied rond het voormalig Marinevliegkamp Valkenburg. De verkavelingstructuren gericht op de oude Rijn zijn in de nieuwste woonwijk van het dorp, 't Duyfrak, ten zuiden van Valkenburg herkenbaar.

## Karakter

Het karakter van Valkenburg is dorps, een stedelijke ontwikkeling met gesloten straatwanden wordt niet aangetroffen. De agrarische percelen tussen de bebouwing langs de wegen zijn na 1945 grotendeels bebouwd.

Vanaf 1850 tot heden zijn de wegen verdicht zonder dat er een gesloten wand ontstond, deze ruimtelijke vorm wordt gekarakteriseerd als lintbebouwing. In de lintbebouwing staan verschillende beeldbepalende panden, woonhuizen en bedrijfs- of horecabebouwing van voor 1945. Deze panden vormen de kapstok die de kern herkenbaar maakt. Het Castellumplein is stedenbouwkundig gemarkeerd, maar heeft geen architectonische verankering. De bebouwing is met in achtneming van de regels van het bestemmingsplan vervangbaar zonder het karakter van Valkenburg te verstoren.

De bebouwing tussen de Katwijkerweg-Hoofdstraat en de Oude Rijn is modern met een paar op het water gerichte uitzonderingen (gemeentelijke monumenten).

Het huidige, bescheiden winkelcentrum ligt bij Castellumplein aan de Broekweg. Het Castellumplein krijgt door de aanwezigheid van onder meer het torenmuseum meer en meer een sociale functie. Op hoogtijdagen vormt het Castellumplein ook de evenementenlocatie van het dorp. De Hoofdstraat is niet beeldbepalend.

## Welstandszorg, doel

In de dorpskern wordt gestreefd naar handhaving van de cultuurhistorische hoekstenen, bepalend voor de identiteit van Valkenburg. Het doel is de kwaliteit van het bestaande historische ook de recentere beeld- en karakterbepalende panden te handhaven of verbeteren.

## Welstandszorg, toets

De historische kern is een mengelmoes van voornamelijk 19e en 20e eeuwse architectuurstijlen. Hierdoor is er veel mogelijk. De welstandscommissie let op schaal, detaillering en op de meestal verticale ritmiek in het straatbeeld. Materiaal- en kleurgebruik moeten passen in het lint, reclame moet een verrijking van de gevel zijn en daar een eenheid mee vormen. Bij beeldbepalende panden wordt gelet op herstel van de gevel. In identiteitbepalende gebieden wordt gelet op handhaving of herstel van de samenhang van de structuren. Alle niet-expliciet genoemde bouwwerken worden getoetst aan de eisen van de categorie waarbinnen ze vallen.

## Informatie

Kijkt u op de gemeentelijke website [www.katwijk.nl](http://www.katwijk.nl). Voor specifieke vragen kunt u contact opnemen met de afdeling Veiligheid.

**Koningin Julianalaan 3**

**2224 EW Katwijk**

**Tel. 071 406 5000**

**[info@katwijk.nl](mailto:info@katwijk.nl)**



# Criteria Dorpskernen

Een bouwplan moet zich voegen naar de in deze brochure genoemde kenmerken van identiteit en een bijdrage leveren aan het geformuleerde doel van de welstandszorg. De commissie hanteert bij de welstandsadviezen en -toets de volgende criteria:

## Algemeen

- De architectuur en compositie van het gebouw dienen de huidige ruimtelijke kwaliteit te ondersteunen.
- De algehele verschijningsvorm van gebouwen moet van hoge architectonische kwaliteit zijn.
- Materialen moeten een hoge kwaliteit hebben en verfijnd gedetailleerd zijn.
- Kleuren moeten een rustig, natuurlijk palet vormen.
- Panden moeten aan alle zijden die grenzen aan het openbare gebied positief bijdragen aan de levendigheid en sfeer.
- Laad- en losvoorzieningen aan het openbare gebied moeten verzorgd worden vormgegeven en mogen geen negatieve uitstraling hebben.

## Ligging

- Bestaande historische en/of beeldbepalende bebouwing en het dorps karakter van het gebied handhaven.
- Gebouwen zijn met de voorgevel georiënteerd op de belangrijkste openbare ruimte.
- Vervangende nieuwbouw sluit aan in maat, schaal, ritme en ontsluiting op bestaande bebouwing in de omgeving.

## Massa en vorm

- Het huidige bebouwingsbeeld is maatgevend, het kleinschalige karakter van de historische bebouwing is uitgangspunt.
- De bouwmassa voegt zich in maat en ritme naar de omliggende bebouwing.
- Gevelopbouw harmonieert met het dorps karakter van het gebied.
- Gebouwen zijn individueel (pandsgewijs) en afwisselend.
- De kapvormen en nokrichting zijn afwisselend.
- Bij verbouwing of renovatie dient de kapvorm en de gevelopbouw gehandhaafd te blijven.
- Bij nieuwbouw dienen de kapvorm en de gevelopbouw afgestemd te zijn op de omgeving en belendende panden.
- De gebouwen vormen een duidelijk front naar de straat.
- Dakkapellen aan voorzijde alleen conform toegepaste typen in het gebied.

## Detailering

- Ontwerpaandacht voor alle details, waarbij detailering zorgvuldig en gevarieerd is.
- Gevels zijn bij voorkeur voorzien van een stenen plint en hebben een staand verticale (symmetrische) geleding.
- Fijne detailering wordt benadrukt in kleine elementen als gootklossen, daklijsten, raamomlijstingen, belijning en baksteenpatronen in het gevelvlak.
- Traditioneel Hollandse houten kozijnen en kozijnprofileringen vormen het uitgangspunt.
- De begane grondlaag van het gebouw is afgestemd op de geleding en stijl van de gevel.
- Bestaande waardevolle elementen in de gevels handhaven.
- Dichte gevels op de openbare ruimte zijn niet toegestaan, zijgevels zijn voorzien van een raampartij en/of een entree.
- (Dak)lijsten e.d. zijn ondergeschikte elementen en zijn in maatvoering en architectuur afgestemd op de hoofdmassa.
- Bij wijziging of renovatie de authentiek karakteristieke detaileringen, ornamenten en gevelversieringen behouden.

## Materiaal- en kleurgebruik

- Het materiaalgebruik is traditioneel, kunststof plaatmateriaal is niet toegestaan.
- Gevels zijn in principe van rode of bruine baksteen en een enkele keer gepleisterd of geschilderd in een lichte tint.
- Eenheid in materiaal- en kleurgebruik van het 'vissersdorp' in Katwijk aan Zee behouden.
- Hellende daken zijn gedekt met oranje of donkere keramische pannen.
- Het kleurgebruik is traditioneel en terughoudend, bijvoorbeeld houtwerk in lichte tinten als gebroken wit in combinatie met donkere groentinten.
- Contrasterend kleur- en materiaalgebruik is niet toegestaan.
- Het materiaal- en kleurgebruik van aan-, op- en uitbouwen is aangepast aan het hoofdgebouw.

## Bijzondere gebouwen met een publieke of maatschappelijke functie

- Bijzondere gebouwen moeten een meerwaarde hebben voor de beleving van en oriëntatie binnen het totale gebied.
- Bijzondere gebouwen moeten van de hoogste architectonische en esthetische kwaliteit zijn.
- Bijzondere gebouwen moeten een voor het gebied bijzondere functie kunnen herbergen.

## Aanbevelingen

- *Terrassen, windschermen en erfafscheidingen moeten in stijl passen bij de architectuur van het gebouw.*
- *Terrasmeubilair moet een positieve bijdrage leveren aan de sfeer van de openbare ruimte; mooie terrassen maken een mooie openbare ruimte.*
- *Uitstalling van winkelwaar aan de openbare straat leidt tot een onoverzichtelijk straatbeeld, terughoudendheid is geboden.*
- *Lichtreclames kunnen bijdragen aan de sfeer in het gebied, mits bescheiden van omvang en vormgeving. Zie voor Monumenten nr. 17' Objecten'*
- *Op markante en strategische punten in het gebied kunnen bijzondere gebouwen komen met een expressieve architectuur.*